

12312102İlgili Kanun / Madde
4857 S.İşK/41,45
1475.S.İşK/14

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2009/6543
Karar No. 2009/12102
Tarihi: 28.04.2009

- GEMİ KAPTANIN TÜRK BAYRAKLI OLMAYAN DONATANININ TÜRK OLMADIĞI GEMİDE ÇALIŞMASI
- TÜRK HUKUKUNUN UYGULANIP UYGULANMAYACAĞI
- YETKİLİ MAHKEME

ÖZETİ: Somut uyuşmazlıkta; davacı Türkiye de davalıya ait gemide kaptan olarak çalıştığını iddia etmektedir. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki davacının çalıştığını iddia ettiği geminin donatanının yabancı uyruklu olması, bağlama limanı Monfalcone Trieste olması ve yabancı bayraklı bir gemi olması taraflar arasında iş sözleşmesi ilişkisinin kurulmasına ve Türk Hukukunun uygulanmasına engel değildir. Diğer yandan taraflar arasında imzalanan iş sözleşmesinde uyuşmazlık halinde Bodrum Mahkemelerinin yetkili olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle uyuşmazlığın çözümünde Türk Hukukunun yetkili olmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi hatalıdır

Deniz İş Kanunu'nun 46. maddesi uyarınca, "Bu kanun kapsamına giren gemi adamlarıyla bunların işveren veya işveren vekilleri arasında bu kanundan veya hizmet aktinden doğan davalar hakkında, 5521 sayılı kanun hükümleri uygulanır. Hizmet aktinde ayrıca bir hüküm yoksa dava, geminin bağlama limanında iş davalarını bakmaya yetkili mahkemede görülür.

DAVA: Davacı, kıdem ve ihbar tazminatı, izin, genel tatil, hafta tatili ile fazla mesai ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, davanın reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi M. Göçer tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı; Davalıya ait Brave Jenny isimli teknede çalıştığını, haksız olarak iş sözleşmesine son verildiğini belirterek kıdem ve ihbar tazminatı ile bir kısım işçilik alacaklarının davalıdan tahsilini talep etmiştir.

Davalı; İtalyan vatandaşı olduğunu, davaya konu geminin bağlama limanının Monfalcone Trieste olduğunu, uyuşmazlığın çözümünde Türk Hukukunun ve mahkemelerin yetkili olmadığını savunmuştur.

Mahkemece savunmaya değer verilerek; davacının çalıştığını iddia ettiği geminin, Türk Bayraklı bir gemi olmadığı, donatanının İtalyan vatandaşı olduğu, bağlama limanı da Monfalcone Trieste limanı olduğu buna göre uyuşmazlığın çözümünde Türk Hukukunun yetkili olmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Karar davacı tarafça temyiz edilmiştir.

Uyuşmazlık, Türk Mahkemelerinin yetkisi, yapılan işin deniz taşıma işi olup olmadığı ve işçinin İş Kanunu kapsamında kalıp kalmadığı noktasında toplanmaktadır.

Somut uyuşmazlıkta; davacı Türkiye de davalıya ait gemide kaptan olarak çalıştığını iddia etmektedir. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki davacının çalıştığını iddia ettiği geminin donatanının yabancı uyruklu olması, bağlama limanı Monfalcone Trieste olması ve yabancı bayraklı bir gemi olması taraflar arasında iş sözleşmesi ilişkisinin kurulmasına ve Türk Hukukunun uygulanmasına engel değildir. Diğer yandan taraflar arasında imzalanan iş sözleşmesinde uyuşmazlık halinde Bodrum Mahkemelerinin yetkili olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle uyuşmazlığın çözümünde Türk Hukukunun yetkili olmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi hatalıdır.

Burada çözümlenmesi gereken diğer bir hukuksal sorun da; yapılan işin deniz taşıma işi olup olmadığı ve işçinin İş Kanunu kapsamında kalıp kalmadığı dolayısıyla görevli mahkemenin iş mahkemesi olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

Görev konusu kamu düzenine ilişkin olup mahkemece kendiliğinden dikkate alınmalıdır. İş mahkemelerinin görev alanını hakim, tarafların iddia ve savunmalarına göre değil, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesini esas alarak belirleyecektir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya iş

Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözüm yeri iş mahkemeleridir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinin 1. fıkrasının a bendi uyarınca, "deniz ve hava taşıma işlerinde çalışanlar" hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz. Deniz taşıma işlerinde çalışanlar hakkında 854 sayılı Deniz İş Kanunu uygulanmaktadır.

854 sayılı Deniz İş Kanununun 1. maddesine göre "Bu kanun denizlerde, göllerde ve akarsularda Türk Bayrağını taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonalitonluk gemilerde bir hizmet akti ile çalışan gemi adamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır" denilerek, Deniz İş Kanununun kapsamı belirlenmiştir. Gemiler aracılığı ile yapılan deniz taşıma işleri ayrı bir yasaya tabi olduğundan 4857 sayılı İş Kanununun kapsamı dışında bırakılmıştır. Gemi yabancı ülke bayrağı taşıyor veya gemi Türk Bayraklı olsa bile yüz grostonalitonluk değil ise, bu gemide çalışanlar hakkında Deniz İş Kanunu uygulanmayacaktır. Keza taşıma işinde çalışan bu gemideki işçiler yine 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına girmeyecek, haklarında Borçlar Kanunu genel hükümleri uygulanacaktır.

Deniz İş Kanunu'nun 46. maddesi uyarınca, "Bu kanun kapsamına giren gemi adamlarıyla bunların işveren veya işveren vekilleri arasında bu kanundan veya hizmet aktinden doğan davalar hakkında, 5521 sayılı kanun hükümleri uygulanır. Hizmet aktinde ayrıca bir hüküm yoksa dava, geminin bağlama limanında iş davalarını bakmaya yetkili mahkemede görülür".

4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinde deniz ve taşıma işlerinin yapıldığı işyerlerinde çalışanların kanun kapsamına girmeyeceği açıklandıktan soma, aynı madde de ayrık durumlara yer verilmiştir. Buna göre;

1.Kayılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işlerinde,

2.Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işlerinde,

3.Deniz İş Kanunu kapsamına girmeyen ve tarım işlerinden sayılmayan, denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işlerde,

Çalışanların 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında oldukları açıkça belirtilmiştir.

Somut uyuşmazlıkta dava konusu geminin, yabancı bayraklı olduğu, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinin 1. fıkrası anlamında deniz taşıma işi yapmadığı, turistik maksatla kullanılan yat olduğu anlaşıldığından davacı 854 Sayılı Deniz İş Yasası kapsamında değerlendirilemez. Buna göre; davacının 4857 Sayılı İş Yasası kapsamında kaldığı kabul edilerek İş Mahkemesi sıfatıyla davanın esası hakkında bir karar vermek gerekirken yazılı gerekçelerle reddine karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 28.04.2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.